



Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

«ТЕХНІКИ РОБОТИ З МЕТАФОРИЧНО АСОЦІАТИВНИМИ КАРТКАМИ У РОБОТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА»

Освітньо-професійна програми Практична психологія

2-й рік навчання, 3-й семестр (для магістрів з терміном навчання – 1,10)

2-й рік навчання, 3-й семестр (для магістрів з терміном навчання – 1,4)

Форма навчання (*денна, заочна*)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність

053 Психологія

Освітній рівень

Магістр

Кафедра
та викладач

Кафедра практичної психології

Викладач: **Унінець Ірина Михайлівна** – доктор економічних наук, професор

Лінк на профіль викладача на сайті факультету:

<https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-praktychnoi-psykholohii-fpp/vykladachi-kafedry-prps/uninets-iryna-mykhailivna>

Лінк на профіль викладача у Google Scholar : <https://scholar.google.com/citations?user=LjRdsHAAAAAJ&hl=ru>

E-mail: i.m.uninets@udu.edu.ua

I. Основна
мета/цілі навчання

Метою викладання освітнього компоненту «Техніки роботи з метафорично асоціативними картками у роботі практичного психолога» є теоретико-практичне ознайомлення студентів з техніками у роботі для надання психологічної допомоги особистості

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Техніки роботи з метафорично асоціативними картками у роботі практичного психолога» є: переваги та особливості використання метафорично асоціативних карток; ознайомити з особливостями використання метафорично асоціативними картками; практично продемонструвати дію метафорично асоціативних карток у роботі психолога.

II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі

Навчальна дисципліна вибіркова

Цикл професійної підготовки

III. Обсяг навчальної дисципліни

	Денна ф.н. (термін навчання – 1.4)	Заочна ф.н.(термін навчання – 1.4)	Заочна ф.н.(термін навчання – 1.10)
Кількість кредитів	3	3	3
Загальна кількість годин	90	90	90
Лекційні заняття	8	6	6
Практичні заняття	6	6	6
Лабораторні заняття	-	-	-
Самостійна робота	76	78	78

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади використання метафорично асоціативних карток

Тема 1.1. МАК: знайомимося ґрунтовно

Зміст теми: Основи роботи з МАК. Знайомство з метафоричними асоціативними картами (МАК). Правила і принципи роботи з МАК, їх переваги і обмеження. Класифікація колод. Базові колоди. Як вибрати колоду? Індивідуальна і групова робота. Використання МАК для дозвілля і допомоги своїм близьким. «Структура сесії на базі МАК від А до Я. Базові техніки». Способи пошуку теми для роботи на сесії. Робота без запиту і робота з конкретним запитом. Як перетворити скаргу клієнта в запит? Ключові запитання при роботі з МАК. Базові техніки та схеми роботи з різними колодами. *МАК-практикум.*

Тема 1.2. Створи себе сам

Зміст теми: МАК в роботі з самими собою, їх використання для самодослідження і самотворення. Трикутник «Емоції – думки – тілесні реакції». Техніка глибинного самоаналізу. Техніки роботи з субособистостями і соціальними ролями. Алгоритм самопомоги з МАК. «Мозок може все!». МАК в роботі з переконаннями, внутрішніми настановами. Про спосіб думати і сприймати світ так, щоб почуватися благополучною людиною. Життєві сценарії: дослідження за допомогою МАК. *МАК-практикум.*

Тема 1.3. «Рух до омріяного». Знайомство з відомими моделями коучингу у поєднанні з МАК.

Зміст теми: Коучинг як мистецтво легко рухатися до своїх цілей. Чого насправді Я хочу і як цього досягнути? Алгоритм коучингової бесіди. Формулювати запитання і слухати – важливі уміння при роботі з МАК. «Мрія – ціль – результат». Колесо життєвого балансу. Дослідження сфер життя та життєвих цілей. Піраміда Р. Ділтса в коучингу. Техніки пошуку внутрішніх та зовнішніх ресурсів (час, енергія, здібності тощо) для підвищення самоефективності в досягненні бажаного. Техніка «10 запитань для самокоучингу». *МАК-практикум.*

Змістовий модуль 2. Напрями використання метафорично асоціативних карток в роботі психолога

Тема 2.1. Емоції: перешкода чи ресурс?»

Зміст теми: МАК як інструмент в роботі з емоціями. Якщо я не управляю собою, тоді хто? Гнів, страх, образа, вина, сум, сором та ін. Колесо емоцій. Як можна потрапити в замкнуте коло негативних емоцій і як з нього вийти? Негативний осад. Як від нього звільнитися? Використання МАК для підтримки ресурсного емоційного стану. *МАК-практикум.*

Тема 2.2. Розмаїття розкладів МАК для різних сфер життя» (опрацювання тем на вибір учасників курсу).

Зміст теми: «Алхімія стосунків». МАК як інструмент роботи зі стосунками (парними, подружніми, дитячо-батьківськими тощо). Психологічні кордони особистості. «Мости чи фортеці. Що важливіше?». Схеми МАК для усвідомлення і пошуку шляхів вирішення емоційно-напружених комунікативних ситуацій. Трикутник Карпмана в стосунках: переслідувач – жертва – рятівник. «МАК – сам собі доктор». Психосоматичний аспект в роботі з МАК. Взаємозв'язок емоцій і симптомів в тілі.

Тема 2.3. Метафорично асоціативні картки в роботі з групами. Метафорично асоціативні картки в роботі зі специфічними проблемами.

Зміст теми: Робота зі снами. Можливості використання МАК для роботи зі снами. «Танго з грошима». Взаємини з грошима. Опрацювання фінансових задач. «Я і моя робота, кар'єра, досягнення». Дослідження за допомогою МАК і планування змін. «Драйв» змін. Стабільність чи зміни. Що краще? Техніки з МАК для вирішення життєвих завдань.

V. Результати навчання

№	Результати навчання	Компетентності
1	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
3	ПР 14. Здатність будувати (розробляти): різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології.	СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
4	ПР 15. Здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань та усвідомлювати психофізіологічні засади розвитку особистості, зокрема, становлення творчої особистості.	СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях. СК11. Здатність будувати різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології, технології розвитку аутокомпетентності.
5	ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога	

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання, ІНДЗ.

Форма підсумкового контролю: Залік

Методи підсумкового контролю: тестові питання (закриті та відкриті питання) та 1-не практичне завдання)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль	ІІІ
-------------------	-----

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Тема 1.1	Тема 1.2	Тема 1.3 МКР 1	Тема 2.1	Тема 2.2 Тема 2.3	МКР 2
10	10	10 + 10	10	20	10

Розрахунок рейтингових балів за видами контролів

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кі
1	Практична робота на заняттях (усні відповіді, тести)	5	
2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного курсу*	10	
3	Модульні контрольні роботи	10	
4	ІНДЗ	30	
	Підсумковий р		

*Здобувачу можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студент має представити сертифікат учасника і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується екзаменом, максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру - 60. Максимальна кількість балів за екзамен – 40. Разом – 100 балів.

До початку заліково-екзаменаційної сесії (якщо вивчення навчальної дисципліни завершується екзаменом) здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати екзамен. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальні дисципліни повторно на платній основі.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота та правильність розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість, використання у відповіді посилань на інформацію з основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників та інших методичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та самостійні оцінні судження, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота та правильність розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати самостійні висновки, ступінь сформованості практичних умінь, досвід творчої та пошукової діяльності, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівні відповідності критеріям

Високий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових та творчих проектах. Виконав усі практичні / самостійні завдання правильно та ґрунтовно. Демонструє здатність пов'язувати теоретичні знання з курсу з практичним досвідом професійної діяльності.

Достатній рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Уміння продуктивні, проте без вияву творчості. Здатен працювати самостійно, проте допускає неточності.

Середній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в повному обсязі, але його знання містять неточності та помилкові судження, уміння проявляються на репродуктивному рівні. Здобувач не може сформулювати самостійні оцінні судження та висновки.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово, частково. При виконання практичних завдань допускає помилки та потребує допомоги викладача чи колег-студентів.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, демонструє фрагментарні знання, не може самостійно викласти більшість практичних завдань. Виконав частину практичних / самостійних завдань з суттєвими помилками та недоліками.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку, практичні уміння не сформовані; **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.** Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом, змістом курсу не оволодів.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyyla-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomnaova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначенням деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою,

відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконанні у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>).

Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>).

Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Секрети внутрішньої гармонії / автор-укладач Л. В. Туріщева // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2009. – № 14. – С. 20-2–20-5 [вкладка].
2. Бернацька, О. Виховання самостійної особистості засобами філіо-арт-терапії / О. Бернацька // Психолог. Шкільний світ. – 2010. – № 16. – С. 3–7.

3. Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
4. Бреусенко-Кузнецов, О. Застосування казки в контексті групової арт-терапії / О. Бреусенко-Кузнецов // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 39. – С. 15–20.
5. Власюк, М. Арт-терапія : лікування мистецтвом / М. Власюк // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – № 7/8. – С. 90
6. Вознесеньська, О. Арт-терапії сім'ї / О. Вознесеньська // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 39. – С. 9–14.
7. Вознесеньська, О. Особливості арт-терапії як методу / О. Вознесеньська // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 39. – С. 5–8.
8. Вознесеньська, О. Простір арт-терапії: можливості й перспективи : Друга міждисциплінарна науково-практична конференція / О. Вознесеньська // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 39. – С. 2–4.
9. Вознесеньська, О. Шляхом арт-терапії у пошуках натхнення / Ольга Вознесеньська // Психолог. – 2011. – № 17. – С. 3–5.
10. Вознесеньська, О. Арт-терапевтична майстерність : радість й розвиток для всієї сім'ї / О. Вознесеньська, М. Сидоркіна // Психолог. Шкільний світ. – 2008. – № 1. – С. 24–26.
11. Волошина, М. Арт-терапія у роботі зі студентами в період адаптації до навчання / Марія Волошина // Психолог. Шкільний світ. – 2013. – № 13/14. – С. 107–112.
12. Галамейко, Н. Мелодія душі : арт-терапевтичний клуб для педагогів ДНЗ / Наталія Галамейко // Психолог дошкілля. – 2014. – № 2. – С. 18–21. – Бібліогр. в кінці ст.
13. Галіцина, Л. Корекція страхів : [цикл занять методами арт-терапії] / Людмила Галіцина // Психолог. – 2015. – № 17/18. – С. 60–68. – Бібліогр. в кінці ст.
14. Галіцина, Л. Методика «Витинанка «Дерево»: відчуй силу роду : [арт-терапія] / Людмила Галіцина // Психолог. Шкільний світ. – 2011. – № 32. – С. 25–29
15. Горбова, С. А. Музикотерапія. Досвід чи інновація? / С. А. Горбова // Логопед. – 2012. – № 12. – С. 10–13.
16. Грищенко, Н. Досвід використання арт-терапії у роботі з дітьми-жертвами домашнього насильства / Наталія Грищенко // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ ; [за заг. ред. О. Кікінежді]. – Тернопіль : [Стереарт], 2014. – С. 528–531. – Бібліогр. в кінці ст.
17. Деркач, О. Арт-терапія на допомогу школі / О. Деркач // Мистецтво та освіта. – 2010. – № 2. – С. 25–28.
18. Деркач, О. Є. Впровадження елементів музичної терапії в навчальний процес підготовки майбутніх учителів початкових класів / О. Є. Деркач, М. Вацьо // Рідна школа. – 2005. – № 12. – С. 54–56.
19. Дмитрієва, Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога : [в дошкільному дитячому закладі] / Людмила Дмитрієва // Психолог дошкілля. – 2014. – № 8. – С. 31–41.
20. Дутчак, У. Арт-терапія як засіб естетичного виховання підлітків / У. Дутчак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / редкол.: А. Вихрущ, В. Кравець, В. Мадзігон [та ін.] – Тернопіль : ТНПУ, 2006. – № 5. – С. 134–139.
21. Животенко, Л. Арт-терапія : популярні методи в роботі психолога / Леся Животенко // Психолог дошкілля. – 2016. – № 1. – С. 26–27.
22. Животенко, Л. Арт-терапія як інноваційна технологія у позашкільному навчальному закладі / Леся Животенко // Психолог дошкілля. – 2016. – № 1. – С. 4–8.
23. Животенко, Л. Я – скарб : авторська арт-терапевтична методика / Леся Животенко // Психолог дошкілля. – 2016. – № 1. – С. 28–30.
24. Журавлева, М. А. Арт-терапия как средство преодоления тревожности у подростков / М. А. Журавлева // Практична психологія та соціальна робота. – 2014. – № 8. – С. 28–30.
25. Заболотна, Н. Арт-терапія у психологічному супроводі дітей, що зазнали насильства / Наталія Заболотна // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ ; [за заг. ред. О. Кікінежді]. – Тернопіль : [Стереарт], 2014. – С. 538–540. – Бібліогр. в кінці ст.
26. Зборюк, Т. П. Арт-терапевтичні технології у психокорекційній практиці / Т. П. Зборюк // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2010. – № 4. – С. 23–31.

28. Злочевська, Л. С. Арт-терапія у професійному самовизначенні учнівської молоді / Л. С. Злочевська // Професійно-технічна освіта. – 2013. – № 1. – С. 46–49.
29. Іванюк, Н. «Кольорові казки» лікують, розвивають, розважають : [кольоротерапія] / Наталя Іванюк // Дошкільне виховання. – 2012. – № 2. – С. 16–17.
30. Кваша, Т. Ми до тебе, казко, в гості завітали : розвивальне заняття з використанням арт-терапії / Тетяна Кваша // Психолог дошкілля. – 2014. – № 5. – С. 36–38.
31. Кондрицька, О. І. До проблеми особистісно-орієнтованого виховання дитини засобами арт-терапії / О. І. Кондрицька // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. – 2004. – Вип. 12. – С. 41–46.
32. Краснікова, Н. І. Казка та малюнок у житті дитини / Н. І. Краснікова // Психологічна газета. – 2006. – № 20. – С. 13–14.
33. Куб'як, Н. Арт-терапія як засіб реабілітації дітей та підлітків, які постраждали від насильства / Наталія Куб'як // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ ; [за заг. ред. О. Кікінежді]. – Тернопіль : [Стереарт], 2014. – С. 556–558. – Бібліогр. в кінці ст.
34. Куртішова, І. Арт-терапія для дітей : майстер-клас для педагогів / Інґа Куртішова // Психолог дошкілля. – 2015. – № 7. – С. 24–26.
35. Михайлова, І. В. Особливості використання методів арт-терапії в психокорекції турботи про себе в ранній юності / І. В. Михайлова // Практична психологія та соціальна робота. – 2014. – № 7. – С. 40–43.
36. Оденцова, В. М. Використання символ-драми й арт-терапії в коригувальній роботі з подолання дитячих страхів у консультативній практиці / В. М. Оденцова // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2011. – № 4. – С. 8–17. – Бібліогр. в кінці ст.
37. Оденцова, В. М. Використання символ-драми й арт-терапії у подоланні дитячих страхів / В. М. Оденцова // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2010. – № 4. – С. 13–22.
38. Осадчук, Л. «Швидка допомога» : мистецтво оригамі / Л. Осадчук // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 41. – С. 28–30.
39. Осадчук, Л. Спосіб життя оригамі. Оригамі в педагогіці й арт-терапії / Л. Осадчук // Психолог. – 2007. – № 18/19. – С. 39–43.
40. Павленко, Л. П. Казки і поезії у житті дитини або джерела дитячої творчості і саморозвитку особистості / Л. П. Павленко // Бібліотечка вчителя початкової школи. – 2006. – № 1. – С. 1–9.
41. Підлипна, Л. В. Психотерапія мистецтвом : програма з основ арт-терапії / Л. В. Підлипна // Психологічна газета. – 2008. – № 5. – С. 10–32.
42. Підлипна, Л. В. Психотерапія мистецтвом : програма з основ арт-терапії / Л. В. Підлипна // Психологічна газета. – 2008. – № 6. – С. 3–15. – Закінч. Поч.: № 5.
43. Полозюк, Ю. Застосування технік фототерапії в діяльності психолога / Юлія Полозюк // Психолог. – 2014. – № 23. – С. 21–23.
44. Полякова, Н. Корекція емоційно-поведінкових розладів засобами музичної терапії / Н. Полякова // Психолог. Шкільний світ. – 2005. – № 39. – С. 27–31.
45. Рибак, О. Арт-терапія в роботі з розумово відсталими дітьми / Ольга Рибак, Євгенія Пархомчук, Тетяна Шлапацька // Дефектолог. – 2015. – № 4. – С. 7–9. – Бібліогр. в кінці ст.
46. Скар, О. Арт-терапевтична техніка «колаж» у роботі психолога / О. Скар // Психолог. Шкільний світ. – 2009. – № 9. – С. 12–14.
47. Скорченко, Ю. Арт-терапія – профілактика емоційних і психологічних негараздів / Ю. Скорченко // Мистецтво та освіта. – 2006. – № 1. – С. 62–63.
48. Сорока, О. В. Арт-терапія як засіб корекції важковиховуваності молодших школярів-вихованців притулку для неповнолітніх / О. В. Сорока // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / гол. ред. Г. Терещук ; редкол.: Л. Вознюк,
49. В. Кравець, В. Мадзігон [та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – № 4. – С. 177–183. – Бібліогр. в кінці ст.
50. Старикова, С. Арт-терапевтические методы в школе / С. Старикова // Социальная педагогика. – 2008. – № 1. – С. 77–82.
51. Старовойтов, А. В. Содержательные и процессуальные особенности арт-терапии / А. В. Старовойтов // Практична психологія та соціальна робота. – 2008. – № 5. – С. 70–72.
52. Стреж, Л. Техніка «мандала» : [техніка з трансперсонального напрямку арт-терапії] / Людмила Стреж // Психолог дошкілля. – 2013. – № 1. – С. 18–21.

-
53. Субботіна, В. Родзинки техніки «шибана» : флористика / Валентина Субботіна // Квіти України. – 2013. – № 2. – С. 28–31.
 54. Терлецька, Л. Г. Арт-терапія як метод дослідження творчого аспекту психічного здоров'я особистості / Л. Г. Терлецька // Психологічна газета. – 2006. – № 1. – С. 3–14.
 55. Черкашина, Д. Кольорові емоції : використання елементів арт-терапії в роботі практичного психолога ДНЗ / Діана Черкашина // Психолог дошкілля. – 2014. – № 5. – С. 23–31.
 56. Чернявська, О. Сприйняття кольору дітьми / О. Чернявська // Психолог. Шкільний світ. – 2007. – № 17. – С. 25–27.
 57. Шестопалова, К. М. Використання методів арт-терапії в роботі з інтимно-особистісними проблемами юнаків / К. М. Шестопалова // Світ виховання. – 2010. – № 1. – С. 28–30.
 58. Шестопалова, О. П. Художня творчість та арт-терапія в роботі експериментального навчального закладу / О. П. Шестопалова // Світ виховання. – 2010. – № 1. – С. 10–16.
 59. Шидлюх, С. Аналіз зарубіжного досвіду використання арт-терапії у корекційній роботі з дітьми-жертвами насилля / Сюзанна Шидлюх // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ ; [за заг. ред. О. Кікінежді]. – Тернопіль : [Стереарт], 2014. – С. 129–132. – Бібліогр. в кінці ст.
 60. Шитікова, М. Пластилінові етюди : [арт-терапія] / Марина Шитікова // Психолог. Шкільний світ. – 2013. – № 3. – С. 52–53.
 61. Юрків, Я. Арт-терапевтичні методи як засіб реабілітації розумово відсталих дітей / Я. Юрків // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – № 2. – С. 59–65.
 62. Якубовська, Н. Корекція страхів : арт-терапевтичні методики для дітей 5–10 років / Н. Якубовська // Психолог. Шкільний світ. – 2010. – № 43. – С. 17–26.
 63. Янчишин, В. Н. Інтуїційне музицювання – цікавий напрям арт-терапії / В. Н. Янчишин // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 12. – С. 6–12.

***Обговорено та затверджено на засіданні кафедри практичної психології
(Протокол № 6 від 15 січня 2025 р.)***